

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Jo. Benedictus Carpzov, ... h. t. procancellarius actum
solennem promotionis septem licentiatorum theologiae ...
celebrandum intimat**

Carpzov, Johann Benedict

Lipsiae, 1698

Programma ad actum licentiaturne invitatorum

urn:nbn:de:bsz:31-102653

I. N. J. A.

Uoties atrocitatem temporum, in qua nos DEus reservavit, non sine duriorum, quæ nos fortasse manent, fatorum metu expendimus; toties in memoriam redit *septem Ecclesiarum, Ephesina, Smyrnensis, Pergamensis, Thyatirensis, Sardensis, Philadelphiensis, Laodicensis*, quæ cum in Asia, Johannis Theologi ævo, omni genere felicitatis florent, suo quæque Episcopo verbique Ministerio excellentes, pridem è sedibus suis exterminatæ, & quasi in exilium ejectæ, hospitium Mohammedicis involutum tenebris reliquerunt. Sive enim commoditatem loci consideres, quam ibi Mithridates apud Iustinum tantam laudabat, *ut neque celo Asia esse temperatius aliud, nec solo fertilius, nec urbium multitudine amœnius* diceret; sive doctrinæ puritatem ab ipsis Apostolis eò delatæ, Johanne communis omnium Episcopi partes ad Trajani usque tempora sustinente; sive cætera singularis providentiæ divinæ documenta, quæ singulis meritò laudem Smyrneni ab Ignatio impertitam vindicant, fuisse *ἡλεημένην ἐν παντί χαρισμάτων πληροσμένην ἐν πίστι καὶ ἀγάπῃ, ἀνυστήριον ἕσταν παντὸς χαρισμάτων*, *θεοπεπεσμένην καὶ ἀγιοφύρον*, misericordiam consecutam in omni dono, plenè instructam in fide & charitate, nullius gratia expertem, divinissimam & sacrosanctam; sanè nostrarum provinciarum Ecclesias potuisse cum *florantissimo illarum statu*, qualem Irenæus celebrat, de palma hæctenus contendere, omni jure asserimus. Itaque veremur, ne eadem *ἀχαριστίας* crimina, idem in religione torpor, eadem aurium prurigo & audiendarum novarum doctrinarum cupiditas, idem fastus, idem luxus, eadem à pristino fervore & pietate, probitateq; ac charitate defectio eas extinguant & opprimant, quæ in Asia *septem candelabra* loco moverunt. Equidem si Jo. Cocceji, Viri doctissimi, sententia in Bel-

Apoc. 3, 11.

Magdeh.
Cent. II. c. II.
fol. 3.

Ignat. Epist.
ad Smyrnenf.

Irenæus
Lib. I. c. 2. 3.
& lib. III. c. 4.
Conf. Thomæ
Smithi *noti-*
tiam VII. Asiæ
Ecclesiarum.
Oxon. A. 1672.
editam.

gio nuper disseminata obtineret, non esset Ecclesiarum istarum minoris Asiae vel praestans florensque conditio, vel tristis ruina nobis proponenda in exemplum, cujus omnes partes exprimerentur; sed longè aliter de epistolis ad septem angelos à Theologo, cui mandaverat DEi Filius, perscriptis judicandum foret. Nempe uti totius Ecclesiae Novi Testamenti statum in septem periodos divisum voluit, eoque omnia Prophetarum oracula, maximè verò Mosis verba ultima, & Salomonis Canticum Canticorum, pro summà, quâ pollebat, ἀρχαίαν traxit: ita cum suas in Apocalypsin cogitationes, quas juvenis inchoaverat, nec usque ad seniam ex animo deposuit, eum orbe literato communicaret, tantum in eo fuisse vidimus, ut quicquid septenarii in eâ inveniret, de septem illis ecclesiae universalis temporibus interpretaretur. Neq; contentus librum integrum septem visionibus interstinctum exhibuisse, insuper in singulis septem periodorum faciem ostendit adumbratam, solum Apocalypses non esse unum toto libro continuatum, sed septies replicatum persuasurus, ne quis fortè primis capitibus ea tradi existimet, quae sunt primi temporis, & ultimis quae sunt ultimi temporis, sed distinctas illas pericopas prima & ultima toties complecti meminerit. Cùm enim primis tribus capitibus hominem inter septem candelabra ambulanti, & septem stellas manu tenenti, sibiq; septem epistolas ad septem ecclesias dictantem visum auditumq; à Johanne legimus, Coccejus caver, ne alia putemus hâc visione indicari, quam quae in visione secunda capitibus quatuor descripta per septem sigilla ab Agno aperta designantur. Quae ipsa itidem alia non sint à magnis illis rebus, quae buccinantibus septem angelis evenisse in tertiâ visione describuntur; in sequentibus similiter alio atque alio modo repetita. Sic igitur summatim ille de his septem ecclesiis: *An in septem illis particularibus ecclesiis Asiaticis talia contigerint, qualia haec epistola significant, quis potest dicere? Quare si non nisi temerè dici potest, epistolas loqui de rebus septem illarum ecclesiarum; non nisi praesertim negari potest, per earum nomina intelligi ecclesiam orbis in distinctis temporibus, ut locorum differentia enigmaticè temporum differentiam significet; cum apertum sit, de iis, quae in ecclesia Christianâ huc usque facta sunt, quae Spiritus in epistolis dicit, aptissime potuisse dici.* Jam quod ad singulos nominatim attinet, Ephesina Angelus omnem illi doctorem significat ecclesiae primae periodis, quae Ephesina nominari commode possit. Et quod de odio adversus Nicolaitarum opera epistolae inseritur, id non de certâ alicujus sectae autore quodam Nicolao introducta & in

Sic ipse Coccejus praef. in Apoc. Tom. V. Opp. fol. 892.

ad Cap. I. fol. 899.

ad Cap. I. fol. 895.

Cap. II, 7. fol. 901.

LICENTIATURÆ INVITATORIUM.

in vulgus cognita malitiâ accipiendum docet, sed adhiberi in visione anigma, quo innuatur, defecisse quidem ecclesiam primitivam alicubi à contentione virium ad exercendam charitatem in obitione ministerii, non tamen defecisse ab amore veritatis & sanctitatis, cum Nicolaitam esse, sit sectam facere, & nomen hominis nuncupare præter nomen Christi. Ecclesiæ *Smyrnenfis* nomine alludi ad *σμύρναν*, quod est *Myrrina*, quâ fidelium martyria odorem DEO gratum instar nidoris thymiamatum late spargentia designentur. Quorum in persecutione patientiam cum epistola prædicet, non compellari eâ inquit ecclesiæ unius Angelum, sed Angelum ecclesiæ periodi secundæ, in omni loco patientis. Et quod *de afflictione decem dierum* vaticinatur, id de totidem persecutionibus decem Imperatorum, vel postremâ Diocletiani decem annos durante intelligendum. *Pergamensem* ad Constantini tempora refert, & de Ecclesia urbis dominantis & magnâ potentia circumvallatæ exponit, cujus populus autoribus illis, qui essent ab Asianâ & Trojanâ, & sic Pergamensi origine, gloriatur. Nam in Imperio Romano id effecisse Constantinum, ut omnia, quod epistola celebrat, Christiano nomini subderentur. Atque hûc *Antipe* mentionem accommodat, quod non sit certi hominis nomen, sed ex *ἀντιπείσης*, hoc est, *ἰσοπέσης*, vel *ἰσος πατρός*, equalis Patri, truncatum, quo non aptius formari nomen potuerit ad significandos *ἑὸς ὁμοῦσις* assertores, in Synodo Nicenâ à Constantino coactâ Arium quidem damnantes, sed ab Arianis, quorum fautores postea Constantius & alii Imperatores Orientis fuerunt, tum sententiâ jugulatos, tum vexatos atque interfectos. *Thyatirensis* de periodo quartâ ecclesiæ veræ in medio falsæ emicantis interpretatur, & nominis rationem urget, dici quasi *τῆς θυατιρῆς καὶ τετραμῆς*, hoc est, eam quæ immoletur & vexetur. *Ænigmaticum* verò nomen *Jezabelis* significare systema falso prophetarum, partim illorum omnium Antichristum, cujus sensus in templo Dei & confusio fidelium cum adorantibus bestiam, in epistola *ὡς ἐν οὐνόφει* cernatur. *Sardensis* nomine alludi fortè ad *שׁר* princeps, aut *שׁרשׁ* amussis, aut *שׁרשׁ* *superstes*, aut fuisse illo tempore aliquid in Sardensi ecclesiâ respondens verbis epistolæ, propter quod ad anigma propheticum hæc ecclesia particularis fuerit assumpta, hariolatur. Explicat autem de periodo quintâ, quæ sit ecclesiæ post frustra petitam reformationem ab urbe magnâ recedentis, & in eâ recessione exagitata usque ad pacem ejus. In ænigmatate *Philadelphiensis* characterem quærit veræ ecclesiæ, qui sit

Bers. 8. fol. 903.

Bers. 12. f. 904.

Bers. 18. f. 905.

Cap. III. v. f. 907.

Bers. 7. f. 910.

A 3

Οίδα-

Philadelpia, dilectio fratrum, cujus in periodo sextâ constituta qualitatem epistola sic depingat, quasi post impetratam pacem prohi exigua potentia armati tententur quidem cum multis aliis, sed in veritate tamen, plurimis licet ab agnita veritate iterum recedentibus, conserventur. Denique per *Laodiceam* ex vocabuli potestate intelligit ecclesiam illius temporis, quo Deus iudicium ager inter populos, sua quidem sententia non extremum illud atque universale cum seculi consummatione conjunctum, sed quo omnes populi Christo subiciantur, ut ecclesiae cum Christo in terris regnatura serviant. His cogitationibus mirè sibi Coccejus placet, ac laudi ducit sic illas exornasse, adeò quidem, ut in praefatione lectorem moneat, *si idem alius ante se dixerit, id fortasse non multum esse.* Quodejus ingenio libenter Antonius Hulsius largitur, & injuriâ ipsum afficere merito dicendos ait, *qui vel ex aliis sua exscripsisse, vel cum aliis consensum meditatam affirmaverit.* At verò ipsum illas à Praeceptore suo Ludovico Crocio hausisse, sine injuriâ dicet, qui hujus *Syntagma Theologiae* evolverit, ab ipsomet Coccejo Graeco carmine commendatum. Hoc enim ille non tantum ita adornavit, ut *ideam dogmatum ecclesiasticorum pro conditione Ecclesiae Sardensis*, hoc est istius periodi, quae inde à Maximiliani I. & Caroli V. Imperatorum Romanorum tempore tum adhuc durabat, exhiberet; sed & laborum suorum rationem Reipublicae Bremensi in epistola, quam praemisit, dedicatoria redditurus, inprimis se in enucleanda divina Apocalypsi Johannis Theologi, prophetia Novi Testamenti luculentâ & sublimi, mysterium septem stellarum & septem candelabrorum aureorum complexâ, elaborasse scribit. Mysteria inquam tum exposuisse, neque epistolas illas septem, prout tralatitia plerorumque interpretum opinio ferat, considerasse veluti historicas, sed tanquam verè propheticas eâ fini Theologo à Dei Filio dictatas, ut non tam septem Aesae ecclesiarum qualitatem, quam unius ejusdemque ecclesiae Novi Testamenti ejusque ministerii septem vices, tempora, fata, periodos, facies, conditiones, status exprimerent. Primam conditionem vocat *Apostolicam* ecclesiae *Ephesinae* significatam, cujus periodus inde à Tiberio usque ad Trajanum protenditur. Secundam *μαρτυρικὴν, Smyrnensi* ecclesiae indicatam, inde à Trajano usque ad Constantinum Magnum. Tertiam *Poleni- eam, Pergamensi* parallelam, inde ab imperio Constantini Magni usque ad Carolum Magnum. Quartam *Religiosam & devotam*, nomine *Thyatirensis* Papae Romano subjectam, inde à Carolo Magno usque ad Ca-

Sers. 14. fol. 911.

fol. 892.

*Hulf. part. I.
Theol. Hypoth.
p. 321.*

*Edit. Bremæ,
A. 1631.*

rolum V. Quintam *Politicam, Sardenſi* designatam, inde ab imperio Caroli V. hucusque & quamdiu Deus volet, à Principibus & Magistratibus in libertatem conscientiae assertam. Sextam *Externam*, ipſo *Philadelphienſis* titulo jam imminentem, cujus aurora ex præſenti furgat, & quæ liberata ex tempore tentationis, quod venturum eſt in orbem univerſum, ad primam charitatem ſub ſtatu Apoſtolicò amiſſam, quàm proximè reditura, Judæosque ſecundùm promiſſionem convertendos exceptura ſit. Septimam tandem *tepidam* appellat, in *Laodicenſi* conſpicuam, omnium periculôſiſſimam. Iſtarum Crocii meditationum auditor quondam Coccejus fuerat, æquè ac Balthaſar Willius, utriuſque poſtea in eodem Gymnaſio Collega, qui cùm & ipſe Apocalypſin ſub ſeptem eccleſiis, ſeptem ſigillis, ſeptem tubis, ſeptem phialis, notiſſimam dediſſe, temporum noviſſimorum doceret, illud reticere non auſus prima ſententiæ huius ſuæ rudimenta Ludovico Crocio accepta retulit. Imò ne Crocius quidem Autore caruit, quem ſequeretur. Thomas ſanè Brightmannus pridem in Anglia *Apocalypſin Apocalypſeos* divulgaverat, in quâ de ſeptem epistoſis ad ſeptem eccleſias à Johanne ſcriptis ita ſtatuit, retinendam quidem veritatem hitoriæ, ſed cum ſignificatione myſterii univerſam Gentilis eccleſiæ conditionem includentis. In ſingulis enim non tantùm urbem ſpectandam eſſe, ſed pariter conjungendam ſociam aliquam eccleſiam, non ejuſdem tamen illius, verùm diverſi temporis, quæ è regione illi respondeat, veluti typo ſuo antitypus. Neceſſe eſt, inquit, *ſeparatim ſingulas conſtituere typos, eorūq; ordine, quo numerantur. Antitypa verò ſunt illa eccleſia, quæ vel temporum intervallis, vel locorum intercapedine diſiſa ſingulis ſuâ ſerie congruunt. Quibus ſinibus concludantur, convenientia rerum ſatis docebit.* Ad hanc normam de Eccleſiâ Epheliſina: *Antypum urbis huius ſt. muimus eſſe primam Chriſtianam eccleſiam: quæ ducens originem ab Apoſtolorum prædicatione, ad Magnum uſq; Conſtantinum, perduravit. Hæc princeps eſt omnium ſequentium eccleſiarum, quemadmodum Ephesus eſt prima ſeptem urbium.* De Smyrnenſi: *Antitypum eſt proxima eccleſia à prima. Colonia huius, ut Ephesi Smyrna: nonnunquam quoq; gaudens communi nomine, quemadmodum illa duæ urbes, propter ſummam originis conjunctionem, ut docet Strabo. Initium capit hæc antitypum unà cum Conſtantino, quonſq; prima eccleſia, Ephesinum antitypum perrexit, & continuatur uſq; ad Gratianum, circiter annum Domini trecentiſimum ſecundum.* De Pergamenſi: *Antitypum huius eſt longioris tem-*

Will. Com. in
Zachar. p. 484.

pag. 5. col. 1.

pag. 20. col. 1.

ibid.

pag. 28. col. 1. 2.

pag. 32. col. 1.

po-

poris, quàm priora, ut etiam loci distantia magis superat, magnam partem complectens regni tenebrarum, ab anno trecentesimo octuagesimo, nimirum à Gratiano, ubi prior periodus desit, ad annum circiter millesimum trecentessimum. De Thyatirensi: Antitypum est tempus ab anno millesimo trecentesimo usq; ad annum quingentesimum supra millesimum. Hactenus de quatuor urbibus, quæ uti longius à se invicem distabant, sic habuisse antitypa longioris temporis censuit. At tres istæ, quæ restant, uno capite tertio inclusæ, minoribus intervallis alix ab aliis disjunctæ sunt, indeque conjunctioris esse temporis judicat è regione sibi respondentes Ecclesias. Sic autem de Sardensi: Antitypum est prima reformata ecclesia, inchoata divinitus per Martinum Lutherum Wittenbergæ, quod est ad Albim oppidum Saxonia, Anno M D XVII. quando Romanis Quæstoribus vendentibus populo condonationem peccatorum sanctus ille Vir sese opposuit. Reviviscere cepit veritas sub Thyatirensi statu, sed nulla reformatio consecuta est; hæc primùm suscepta est hoc tempore. De Philadelphienfi: Indicatur ejus antitypum esse secundam reformatam ecclesiam, quæ post Germanicam exoriretur. Hæc autem est Helvetica, Suevica, Genevensis, Gallica, Belgica, Scotica. Hæc omnes in unam aggrego, quia unis ferè legibus & institutis vivunt, quod ad res alicujus momenti atinet. Nec loci distantia societatem dirimit, quam animorum & voluntatis conjunctio copulat. Immo hæc dispersio Philadelphienfibus præcipuè congruit, quos diximus crebriores in agris quàm in urbe habitare. Quo fit, ut hæc raritas civium multum loci occupet, etsi civis non sunt ita multi. Reperiemus hæc ecclesiam ortam paulo post Germanicam, quando Ulricus Zwinglius docere cepit Tiguri in Helvetiis, anno M D XIX. & inchoata fuit reformatio quarto anno post, videlicet XXIII. cum nemo Pontificius in arenam descenderet contra Zwinglium, qui omnem controversiam deferebat sacrarum scripturarum arbitrio dirimendam. Horum vestigia sequebantur Constantienses, Basilienses, Argentoratenses, Genevenses, & alii. Ubi observandum, priora antitypa longioribus intervallis fuisse distincta; hæc tria postrema, uti typos habent loci intercapedine minus distantes, sic ipsa sibi mutuo coherent conjunctioribus temporibus, neq; tam seculis & multorum annorum finibus, quàm legibus & institutis dispartiantur. Post enim acceptam originem, quæ paulo tardior aliis quàm aliis contigit, omnes tres simul florent. De Laodicena: Antitypum est tertia reformata ecclesia, nostræ nimirum Anglicana. &c. Brighthmanni ergò vestigia legisse Crocium,

quia

LICENTIATURÆ INVITATORIUM.

quis dubitet? etiamsi in definiendis periodis, & potissimum postrenis variet; prout nec Crocii sententia de statu periodi septimæ, quam tepidam & omnium periculosissimam ac plumbeam nominabat, placere poterat Coccejo, Seculum aureum huc reponenti. Cocceji verò vix inter Reformatos in lucem prodierant cogitationes, cum è nostris Matthæus Hoffmannus, Macharopœus dictus, *Chronotaxin Apocalypticam* Jenæ, A. 1669 parat, quam morte quidem interceptus non absolvit, affectam tamen eodem, quo obiit, anno hæredes emisérunt posthumam, defectum etiam decennio post supplente Casparo Heunischio, in *Synopsi*, quam edidit, *Chronotaxeos Apocalyptica*. Is cum Jo. Coccejo & cæteris idem sentientibus in hoc conspirat, quòd certas temporum periodos Visionibus Apocalypticis assignaturus, certò sibi persuasum habet, *septem illas Ecclesias, nomine Asiaticarum insignitas, non illas particulares, quarum nomina habent prefixa, sed has septem universales Ecclesie periodos representare*. Quod sicuti primum vidisse illum, Heunischius in *Clave Apocalypticâ*, quam Synopsi illi suæ quinto post anno subjecit, falsò gloriatur: ita quantum ad annorum supputationem, in quâ à cæteris abit, non defraudabimus eum laude *εὐφροσύνης*. Hos enim Hoffmannus æqualiter inter ecclesias distribuit, cumque spacium totius Novi Testamenti temporis viginti quatuor seculis per totidem Seniores representatis circumscribat, quamlibet harum septem ecclesiarum significare dicit *trecentorum & quadraginta trium annorum* periodum, quippe quæ septies iterata *bis mille & quadringentos annos* conficit cum uno, quem glorioso Christi ad iudicium adventui destinatum fingit. Adeò illi omnes gloriam repertæ *Ψευδευηνίας*, quam deprecari foret satius, appetunt, neque tamen ullus, quanta etiam infrunitæ laudis ab errore pendente aviditate teneatur, obtinebit. Præripuit eam ante quadringentos annos Ubertinus de Casali, ordinis primò Minorum S. Francisci, deinceps Carthusianus Monachus, qui Antonio Possevino teste, *de septem Statibus Ecclesie juxta septem Visiones Apocalypseo* commentatus est, ne scilicet inter Pontificios decesset, quem erroris si non autorem, certè socium laudaremus. At neque hic è Pontificiis primus, quem sciamus, ita docuit, sed seculo eum integro anteverit Joachimus Abbas Florentis, Benedictini Ordinis; æque uti postea secutus Seraphinus Firmanus, Canonicus Regularis Lateranensis; quorum uterque in Apocalypsi, quam commentariis illustrarunt, septem ecclesiarum status describi, hoc quidem ordine observat, ut primus sit *fundationis*

Jenæ, A. 1669

Hoffm.
in Chronot. Apoc.
p. 70.

Heunisch.
in Clav. Apoc.
p. 69

Possevin.
part. II. Appar.
rat. S. fol. 518.

in Apostolis, secundus persecutionis sub Gentilibus Imperatoribus, tertius prosperitatis sub Constantino, quartus divisionis sub hereticis, quintus tranquillitatis & incrementi sub Carolo Magno, & deinceps, sextus ultima persecutionis sub Antichristo, septimus extremi iudicii. Extant utriusque enarrationes jam seculo superiori typis excusæ, alterius Venetiis, alterius, qui Italicè scripsit, Latinitate donatæ à Gaspare Placentino,

Joach. Abb.
Venet. A. 1527.

Seraphin. Ant.
Serp. A. 1581.
apud Cicero-
nem de Disi-
nat. p. 119.

Antwerpia. Illos enim viros doctos mirari licet, quòd non rideat alter, alterius interpretatio nem quando videt, (quod Cato olim dicebat de aruspice aruspice vidente) cum nunquam sumus adducti, ut crederemus, serio & ex animi sententia hæc pronunciasse, tantum abest, ut quæ pro confirmandis iis argumenta protulerunt, infirma, vitiosa, nugatoria, probare unquam potuerimus. Nam Christus ipse, cum Johannem stylo excipere Apocalypsin iussit, futurorum totius ecclesiæ fatorum prædictiones, à particulari illà ecclesiarum Asiaticarum

Apoc. I, 11.

conditione distinxit: *Scribe*, inquit, *quæ vidisti, & quæ sunt, tum ea quæ sunt*, hoc est, epistolas ad septem in Asia Ecclesias ephoriæ tuæ creditas, *& à μέλλει γινέσθαι μετὰ ταῦτα, tum ea quæ futura sunt post hæc*, hoc est, vaticinia de ecclesiæ totius statu vario & multiplici ad finem usque mundi futuro, multis mysteriis involuta. Johannes igitur literas sibi à Christo dictatas ad ecclesias suæ fidei commissas scripsit, & vaticiniorum scriptionem tum demum cœpit, cum epistolarum monumenta absolvisset; tum enim ad alteram partem officii demandati obeundam vocatur denuò: *Ascende huc*, inquit vox cœlitus delapsa, *& ostendam, quæ oportet fieri post hæc*. Hæc una ratio bono interpreti sufficit, ne minutæ ingenii luxuriantis subtilitati det locum, neve à Scripturæ clarâ literâ discedat, aut fingat ænigmata in historiis. Historiam profectò, saltem ex parte,

Apoc. III, 1.

Coccej. fol. 895. Asiâ Ecclesiarum, & censuit, Johannem eas fecisse depositarias Apocalypseos, ut per eas custodiretur, & ad omnes Christianos perferretur. Ergone inde nomina harum urbium, quæ ecclesiis istis hospitia præbuerunt, ænigmata sunt & figuræ, non aliorum locorum, sed factorum totius ecclesiæ in septem temporum periodis. Res quidem in ecclesiis istis gestas aliis omnibus omnium temporum ecclesiis posse, imò debere proponi, caret dubio, quia epistolæ ad particulares ecclesias scriptæ ad omnium ædificationem scriptæ sunt; at historias convertere in ænigmata, id verò est, analogiam confundere cum figuris, quod

quod inter vitia sacrae interpretationis Theologi non immeritò referunt. Et credo id movisse Brighthmannum, ut ecclesiarum istarum antitypa fingere maluerit, certis temporum periodis implenda, eodem tamen vitio. Ex his erroribus alii subinde errores oriuntur, ut secta *Nicolaitarum*, secus ac Viri in Historiâ Ecclesiastica versatissimi hæcenus docuerunt, negetur unquam fuisse, & per vocabuli lusum in quorumcunque sectariorum catervam transformetur; negetur fuisse apud Pergamenses *Antipas*, etiamsi & martyr, & fidelis, & occisus commendetur, saltem ut assertio deitatis Christi contra Arianorum hæresin Constantini ævo in Concilio Nicano facta exsculpatur; negetur, in ecclesiâ Thyatirensi fuisse *mulierem Nicolaitarum patronam*, ad liberè volutandum cum scortis & idolothyta comedenda impellentem, saltem ut tempora Romanæ Thaidis adumbrata dici queant. Benè Coccejus inter regulas interpreti attendendas constituerat tertiam: *In prophetia meditatione versandum est sobriè, id est, sine præjudicio & concupiscentia. Nam si homo in cor suum admiserit sua stercore, & tunc veniat, ut consulat Deum in scripturâ loquentem, sive ad verbum propheticum, Deus respondebit ipsi secundum sua stercore, hoc est, talis homo non poterit non abuti verbo Dei, & illud torquere secundum propriam concupiscentiam.* At fidem tuam, Cocceje! qui Scripturam ad confirmandas hypothesas tuas, quas confirmare recusat, adeò sollicitas, ut ista ratio explicandi nomen planè *interpretationis hypothetica* nacta sit. Sed audiamus tandem rationes, quibus pro suâ opinione gloriosi apocalypseos interpretes propugnent, in summam ab Hoffmanno contractas: *Hoc, inquit, si cui falsum videtur, ostendat is mihi, quam sint illa septem ecclesie, que in V. T. & hic in Apocalypsi per candelabra aurea septem notantur? Ostendat, quinam sint illi septem angeli, per septem stellas in manu Salvatoris figurati? Reddat rationem, cur Spiritus S. ad has septem ecclesias, reliquis præteritis, scribere jubeat, præsertim in hoc vaticinio, futura docente? & satis, ut opinor, sudabit.* Non sanè multum sudabimus in his insolubilibus, que putant, solvendis. Inprimis autem ista ab Hoffmanno scribi meminimus, qui nullam prorsus historiam in septem epistolis agnoscit, sed mera vaticinia de futuris totius ecclesiæ fati schematicè proposita somniat. Itaque in plerisque petit, quod in principio est; maximè dum quæ sibi ostendi, & de quo rationem reddi postulat, rem ideò multi sudoris fore præfagit, quòd *in hoc vaticinio futura docente* contineantur. Atqui id ipsam in controversiâ versatur & contentione,

conf.

Dn. L. Ittig.
App. ad Sect. I.
de Hæres. IX.
p. 31. seqq.

in Proleg.
fol. 893.

Halsius Diss.
II. de Interpr.
Script. s. XXI.
seqq. p. 17.

in Chronotax.
Apoc. p. 73.

Exod. XXV. 37.

Lib. V. Stromat. fol. 563.

c. I. 20.

ib. 6. 11.

Malach. II, 3.

Phil. II, 15.

Foxus Medit. in Apoc. p. 27.

sintne hęc vaticinationes de futuris, an epistolę verę ad ecclesias in Asia
 particulares perscriptę? Deinde vult offendi, *quam sint septem ec-*
clesię in Veteri Testamento notatę? Supponit nempe, candelabrum
 aureum septenā lampade coruscum, quod in tabernaculo reponeretur,
 typum fuisse septem ecclesiarum periodorum. Atqui id falso supponit;
 quid enim? si interprete Clemente Alexandrino ostendamus, ἑπτὰ
 ὀφθαλμοὶ κυρίου, τὰ ἐπὶ τὰ πνεύματα, ἑπταπαιῖδα τῆ
 ῥάβδου τῆ ἀνθρώπου ἐκ τῆς ῥίζης Ἰησοῦς, esse septem oculos Domini,
 septem Spiritus, requiescentes in virga, qua floret ex radice Jesse.
 Frustrā difficultatem objicit ostendendi, *quid in Apocalypsi per septem*
candelabra notetur? nam ipse Christus illam in textu removit: οὐ
 εἶπα
 λυχνίας, ἀς εἶδες, ἐπὶ ἅ ἑκκλησίαις εἶμι, septem candelabra, que vi-
 disti, septem ecclesie sunt; septem inquam illę in Asia, quas antea suis
 nominibus insigniverat. Neque ad quęstionem, *quoniam sint illi septem*
angeli, per septem stellas in manu Salvatoris figurati? communi omni-
 um sententię adharere dubitamus, esse septem ecclesiarum doctores,
 ἄγγελοι κυρίου, doctrinam custodientes, τὰς φωνὰς ὡς
 φωστῆρες ἐν κόσμῳ, lucentes tanquam luminaria in mundo. Denique
 rationem, *cur Spiritus S. ad has septem ecclesias, reliquis preteritis,*
scribere jusserit? reddidit jam olim Jo. Foxus, suis in Apocalypsin me-
 ditationibus, quas εἰκασμὸς inscripsit: *Scripturus, inquit, ad ecclesias*
Dominus, per suam amanuensem, neq; ad omnes (quod esset infinitum)
neq; ad nullas scribit, sed solum in prophetico hoc numero septem ec-
clesiarum se continet. Id quod per ceteras hujus prophetię visiones
observatum ab eo cernimus. Veluti cum septem astrę, septem cande-
labra, septem spiritus, lampad: septem, sigilla septem, septem item an-
geli, cum tubis septem, totidemq; plagarum phialis: septem porro to-
nitrua, septiceps draco, septicollis civitas, septicornis bestia, septena
et agni cornua, omnia deniq; sub typica hujus numeri figura commemo-
rantur. Deinde quoniam in Asia primum effloruit ecclesiarum propa-
gatio, par erat, ut inde potissimum emanaret ad ceteras ecclesias eccle-
siastica hujus revelationis testificatio. Addimus, Johannem harum ec-
clesiarum, quod stylo nostro liceat eloqui, Superintendentem gene-
ralem fuisse, jussumque iis tanquam fidei suę commissis apocalypsin
credere per epistolę ad unamquamque eum peculiari admonitione exa-
ratas. Quę ratio simul Coccejo, ecclesias illas factas libri deposita-
rię concedenti, sed in metas postea figuras, ut vidimus, convertenti
 oppo-

opponenda, cum rhetoricè contendit: *Christus an tantum ambulat inter septem ecclesias? Quod si Christus in omnibus ecclesiis adest, quare non septem ecclesie erunt ecclesia totius temporis novi testamenti? Item, an Christus tantum septem stellas tenet manu, episcopos ecclesiarum septem? Et apud unam ecclesiam voluit denominari inde, quod teneat septem stellas manu sua? Et non potius ubiq; vult innotescere, ut is, qui omnium ecclesiarum nuncios in septem ordines distinxit? Ita Spiritus numquid est Spiritus tantum septem ecclesiarum in Asia particularium, et ab eis denominari nobis voluit? Atqui eodem planè modo contendere liceret de Pauli epistolis, cur ille tantum ad Romanos, ad Corinthios, ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenses, ad Colossenses, ad Thessalonicenses, ad Hebræos, non item ad alias ecclesias scripserit? cur scripserit ad Timotheum & Titum atq; Philemonem, non item ad aliarum ecclesiarum doctores? an quæ in istis celebrantur beneficia Christi, non etiam ad alios pertineant? Adeò mirum est, posse virum doctum in re serià sic ludere. Ad omnes ergò spectat usus epistolarum, quas ad certas ecclesias Apostoli *ἑπτακλήτους* scripserunt. Et sic exaudiendi sunt antiqui Patres, quando has septem Johannis epistolas toti Ecclesie accommodant, è quibus Augustinus, cum numero septenario universæ ecclesie significatam esse perfectionem affirmat: *Propter quod*, inquit, *et Johannes Apostolus ad septem scribit ecclesias, eo modo se ostendens ad unius plenitudinem scribere.* Præclare igitur, & profus ad mentem nostram celebratus modò Scriptor Anglus, eòpse quo Lutherus reformationem cœpit anno in lucem bono omine editus: *Esti omnia*, inquit, *peculiari nuncupatione septem solum ecclesias attingere videantur, non inutile tamen fuerit, et nos ipsos dignâ hic attentione advigilare, ut admoniti illarum exemplo literarum, nobis ipsis maturè caveamus, idq; tantò maturius atq; enixius, quanto gravioribus flagitiis exulceratissima hæc nostra tempora laborare videantur: præsertim cum ipse disertè quosq; admonet, ut qui habeat aurem, audiat, quid Spiritus dicat ecclesiis.* Quod si enim incensa divini Numinis iracundia tam acerbè in ecclesias illas commota sit, ob pauculas quasdam labe, in quibus tot enituerunt egregie virtutes, in sustinendis laboribus, in defungendis periculis, in tuendâ constantia & patientia, in deprehendis pseudoapostolis, in aversandis improbis & Nicolaitis, in ferendâ cruce & paupertate, in tenendâ fide & nomine Christi, in novissimarum virtutum incrementis, in candore vestium retinendo, &c.*

Cocc. fol. 395.

Augustin.
lib. XVII. de
Civ. Dei cap.
IV. Tom. V. opp.
f. 193.

Foxus l.c. p. 34.

quid nostris hodiè ecclesiis sit metuendum, qua nullâ virtutis parte cum illis conferenda videantur? Quanquam neque carebant illa suâ etiam reprehensione. Quæ omnia non inutile fuerit, à nobis idcirco accuratius observari, ut illorum admonitu, quid nobis similiter imitandum, quid fugiendum sit, edoceamur. Quare & septem ecclesiarum Asiaticarum angelos jam in exemplum proponere placuit septem quibusdam Angelis nostrarum ecclesiarum, ut quas in iis laudari videant virtutes, æmulentur; quæ vitia reprehendi, fugiant, & suæ quisque sic prospiciat ecclesiæ, ut fata, quæ metuemus, sinistra Deo propitio averruncentur. Tot enim ecclesiis moderandis dati sunt septem illi, quos producimus, Candidati, si pro geminâ quidem, uti par est, in Lipsiensi numeremus Academicam & Thomanam cathedram, tum verò tertius in Bornensi, & quartus in Annæmontanâ, & quintus in Schleusingensi, & sextus in Herzbergensi, & septimus in Servestanâ splendet. Et quanquam Johannes angelorum Asiaticorum nomina epistolis non adscripsit, nostrum tamen est nostrorum non tacere, sed in hac publicâ tabulâ omnium exhibere conspectui, ut ordine, quo sequuntur, legi ab omnibus possint.

- M. VALENTINUS FRIDERICI, Smalcaldensis, SS. Theologiæ Baccalaureus, Linguae Sanctæ Professor Publicus ordinarius, Facultatis Philosophicæ Assessor, & Majoris Principum Collegii Collegiatus.
- M. IMMANUEL HORNIUS, Neukirchâ-Lufatus, SS. Theologiæ Baccalaureus, Ecclesiæ Lipsiensis ad D. Thomæ Diaconus, & Minoris Principum Collegii Collegiatus.
- M. JO. GOTTLIEB LUCIUS, Dresdensis, SS. Theologiæ Baccalaureus, Ecclesiæ Bornensis Pastor, ejusdemque diœceseos Superintendens.
- M. GEORGIUS HEINRICUS GOEZIUS, Lipsiensis, SS. Theologiæ Baccalaureus, Ecclesiæ Annæmontanæ Pastor, ejusdemque diœceseos Superintendens.

M. FRI-

M. FRIDERICUS ERNESTUS MEISIUS,
Marisfeldio-Hennebergicus, SS. Theologiæ Baccalau-
reus, Ecclesiæ Schleusingensis Pastor, ejusdemque diœ-
cefeos ac Gymnasii Superintendens.

M. GEORGIUS LEBRECHT WILKIUS,
Misenensis, SS. Theologiæ Baccalaureus, Ecclesiæ Herz-
bergenfis Pastor, ejusdemque diœcefeos Superinten-
dens.

M. JO. GEORGIUS PRITIUS, Lipsiensis,
SS. Theologiæ Baccalaureus, & in Ecclesiâ atque Gym-
nasio Servestano Pastor ac Professor designatus.

Cùm enim nomen quisque suum apud Facultatem Theologi-
cam professus Licentiam petierit gradum Doctoris assumendi, expo-
suit Facultas *Serenissimo & Potentissimo Principi ac Domino, Do-
mino FRIDERICO AUGUSTO, Regi Poloniarum, Magno
Duci Lithuaniæ, Russiæ, Borussia, Masovia, Samogitiæ, Kyo-
viæ, Wolhyniæ, Podoliæ, Podlachiæ, Livoniæ, Smolensciæ, Seve-
riæ, & Czernichoviæ, Duci Saxonie, Juliaci, Cliviæ, Mon-
tium, Angriæ & Westphaliæ, Sacri Romani Imperii Archimare-
schallo & Electori, Landgravo Thuringiæ, Marchioni Misnia,
ut & superioris & inferioris Lusatia, Burggravo Magdeburgen-
si, Comiti Principali Hennebergico, Comiti de Marca, Ravens-
berge & Barby, Dynastæ in Ravenstein, Regi & Domino nostro
Clementissimo, singulorum desiderium, indeque ipsius Regia Majestas
nomine Serenissimi & Reverendissimi Principis ac Domini, Domini
MAURITII WILHELMI, Ducis Saxonie, Juliaci, Cliviæ,
Montium, Angriæ & Westphaliæ &c. Postulati Administratoris
Episcopatus Martisburgensis, & Academiæ Lipsiensis Cancellarii
Perpetui, Domini nostri itidem clementissimi, partes Procancellarii,
ad conferendam illam, quam petiere, Licentiam repetitis sin-
gulorum nominibus, mihi demandavit. Quas ego uti pro eo ac de-
bui,*

bui, devotissime suscepi, ita exploratis illorum profectibus actum promotionis solennem ad proximos Mercurii atque Jovis dies celebrandum decrevimus. Ad Mercurii quidem diem, qui in fastis Bartholomæo sacratu est, post horam à meridie primam in auditorium majus Majoris Principum Collegii illos deducemus, ut recitatis pro more ipsorum laudibus ad inaugurales suas in publicâ panegyri ad vesperam usque defendendas admittantur; quod disputandi filum postero Jovis die inde à summo mane retexetur, donec ipsi circa meridiem gradum titulumque Licentiarum antiquis ritibus contulerò. Facultati ergò nostræ devinctos, Licentiatos & Baccalaureos, & quotquot è Magistris sacra studia colunt, honorificè invitatos cupio, ut Candidatos nostros utroque die ex ædibus meis nobiscum eò comitari ne graventur. Magnificum autem Rectorem Academiæ, & Illustrissimos Comites, ac utriusque Reipublicæ Procere, inque his reliquarum Facultatum omnium Professores, Doctores, Licentiatos, Magistros, omnes atque singulos, quâ decet observantiâ & cultu etiam atque etiam rogo, ut præsentia honorificâ actum reddant splendidiorem; cui cætera florentissimam Studiosorum coronam sponte suâ frequenter, sed & modestè affuturam confido. P.P. Lipsiæ. Dominica IX. à Trinitatis, d. XXI. Augusti, A. R. S. MDCXCIIX.

